

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LIFE ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

**ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
(ΟΔΗΓΙΑ 92/43/ΕΟΚ) ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ “ΦΥΣΗ 2000”
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΝΑΛΙΟΝ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2001**

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΟΔΗΓΙΑ 92/43/ΕΟΚ)” ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ “ΦΥΣΗ 2000” ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Το Πρόγραμμα “ΦΥΣΗ 2000”

Στα πλαίσια του χρηματοδοτικού μέσου “LIFE-ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ”, το καλοκαίρι του 1998 εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή 16 προγράμματα. Από αυτά, τα 14 είναι τεχνικής υποστήριξης, το 1 είναι δράση επίδειξης και το τελευταίο είναι πρόγραμμα προστασίας της φύσης (το ένα από τα δυο προγράμματα που εγκρίθηκαν για την Κύπρο).

*Θαλασσινές Σπηλιές
Παλιά φιλοξενούσαν φώκιες*

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Κυπριακού Προγράμματος για τη Φύση, που είχε, αρχικά, διετή διάρκεια, με έναρξη τον Απρίλιο του 1999, ανέρχεται στο ποσό των 318.000 EURO το οποίο θα μοιραστούν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Κυπριακή Κυβέρνηση. Μετά από έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικής αίτησης, η ημερομηνία ολοκλήρωσης του Προγράμματος παρατάθηκε μέχρι το Σεπτέμβριο του 2001.

Το Πρόγραμμα φέρει τον τίτλο “Ειδικές Περιοχές

Προστασίας στην Κύπρο (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)". Σκοπός του είναι η συλλογή και επεξεργασία των πληροφοριών που απαιτούνται για την ίδρυση ενός δικτύου ειδικών ζωνών διατήρησης στην Κύπρο, στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Δικτύου Προστατευομένων Περιοχών "ΦΥΣΗ 2000". Με τον τρόπο αυτό, θα προωθηθεί η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η αειφόρος ανάπτυξη στην Κύπρο. Το Πρόγραμμα θα συμβάλει, επίσης, στην ανάπτυξη στενότερων δεσμών επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ Κύπρου και Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα της Ελλάδας.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η κατάρτιση ενός Εθνικού Καταλόγου Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) για την Κύπρο, η δημιουργία αρχείου οικολογικών δεδομένων της Κύπρου και η δημιουργία βάσης δεδομένων. Η βάση αυτή, θα περιέχει τα στοιχεία των Τυποποιημένων Δελτίων Δεδομένων για κάθε προτεινόμενη περιοχή στο Δίκτυο και θα αποτελέσει το επίπεδο αναφοράς για την παρακολούθηση και τη διαχείριση των περιοχών του Δικτύου "ΦΥΣΗ 2000" στην Κύπρο.

Ανάδοχος του έργου είναι το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο συνεπικουρείται από δυο εξωτερικούς συνεργάτες: το Τμήμα Βιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το Ενάλιον Κέντρο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της Κύπρου. Επικεφαλής του έργου και διοικητικός συντονιστής είναι ο Διευθυντής της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος του Υπουργείου, κ. Νίκος Γεωργιάδης, ενώ ο Ανώτερος Λειτουργός Περιβάλλοντος κ. Αντώνης Αντωνίου, έχει την ευθύνη του καθημερινού συντονισμού. Ο επιστημονικός συντονισμός ασκείται από τον Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Δρ. Κυριάκο Γεωργίου.

Στην ομάδα εργασίας του Υπουργείου, εκτός από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος, συμμετέχουν τα Τμήματα Δασών, Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, Γεωλογικής Επισκόπησης, Γεωργίας, Ανάπτυξης Υδάτων, το Ινστιτούτο Γεωργικών

Ερευνών και το Κέντρο Πληροφορικής Φυσικών Πόρων και Τηλεπισκόπησης. Στην υλοποίηση του Προγράμματος συμμετέχουν, επίσης, το Υπουργείο Εσωτερικών με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και το Ταμείο Θήρας, καθώς και εκπρόσωποι άλλων εμπλεκομένων Υπουργείων και υπηρεσιών, όπως και περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Στην Ελλαδική ομάδα εργασίας συμμετέχουν ειδικοί στην οικολογία, την πανίδα, τη χλωρίδα και τη βλάστηση, στα χερσαία και θαλάσσια ενδιαίτηματα καθώς και στη δομή και διαχείριση βάσεων δεδομένων. Στη σύνθεση της ομάδας εργασίας του Πανεπιστημίου Αθηνών συμμετέχουν, επίσης, ερευνητές και από άλλους φορείς, όπως το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Η πρόοδος του Προγράμματος “ΦΥΣΗ 2000” στην Κύπρο

Το Μάρτιο του 2001, συμπληρώθηκε ο δεύτερος χρόνος της διεξαγωγής του Προγράμματος. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, τέθηκαν οι βάσεις για την αναγνώριση των περιοχών που θα προταθούν για την επέκταση του Δικτύου προστατευόμενων περιοχών “ΦΥΣΗ 2000” στην Κύπρο, όταν αυτή καταστεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εργασίες επικεντρώθηκαν, μεταξύ άλλων και στα ακόλουθα:

Τουλίπα η Κυπριακή (Tulipa cyprica)
Σπάνιο ενδημικό είδος. Τη βρίσκουμε στο Ακάμα και την κατεχόμενη Μύρτου

Ι. Αναγνώριση των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και των ειδών του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που απαντούν στην Κύπρο.

* Διαπιστώθηκε η παρουσία 50

*Αλυκή Ακρωτηρίου
Εξαιρετικός υγροβιότοπος ευρωπαϊκής σημασίας*

τύπων οικοτόπων της Οδηγίας, 10 από τους οποίους είναι προτεραιότητας.

* Από τα είδη της πανίδας του Παραρτήματος II, 15 (2 είδη είναι προτεραιότητας) απαντούν στην Κύπρο, ενώ δεν απαντά κανένα είδος χλωρίδας.

2. Αναγνώριση των ειδών ορνιθοπανίδας των Παραρτημάτων I (92 είδη) και II (22 είδη) της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ που απαντούν στην Κύπρο. Το πρόγραμμα δεν περιλάμβανε την αναγνώριση ειδών του Παρ. II της 79/409/ΕΟΚ.

3. Ετοιμασία προκαταρκτικού καταλόγου τύπων οικοτόπων και ειδών υποψηφίων για ένταξη στα Παραρτήματα I και II, αντίστοιχα, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η Κύπρος, καθώς δε συμμετείχε στην αρχική κατάρτιση των Παραρτημάτων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, έχει το δικαίωμα να προτείνει είδη και τύπους οικοτόπων που πληρούν τα κριτήρια της Οδηγίας προκειμένου να περιληφθούν στα Παραρτήματά της.

Αναγνωρίστηκαν 10 τύποι οικοτόπων της Κύπρου που προτάθηκαν ως προσθήκες στο Παράρτημα I της Οδηγίας. Σε αυτούς, περιλαμβάνονται οι τύποι βλάστησης που χαρακτηρίζονται από ενδημικά είδη της χλωρίδας της Κύπρου

(δάση κέδρου, θαμνώνες με λατζιά, λιβάδια σε σερπεντίνες) αλλά και Μεσογειακοί τύποι οικοτόπων που απουσιάζουν από το Παράρτημα I, όπως οι θαμνώνες με *Genista fassela* και οι αμμοθίνες με σκληρόφυλλους θαμνώνες.

Ο προκαταρκτικός κατάλογος περιλαμβάνει του εξής οικοτόπους:

- * Θαμνώδεις και δασικές συστάδες *Quercus alnifolia* (λατζιά)*.
- * Δασικές συστάδες με *Quercus infectoria* (δρυς) *.
- * Δάση με *Cedrus brevifolia* (κέδρος).
- * Τυρφώνες του Τροόδους.
- * Σερπεντινόφιλα λιβάδια της Κύπρου *.
- * Θαμνώνες *Genista fasselata* (ρασιήν του Τροόδους)
- * Αλμυρά λιβάδια και αλοφυτικοί θαμνώνες του εσωτερικού της Κύπρου.
- * Βλάστηση σε κροκαλώδεις και χαλικώδεις παραλίες με *Taraxacum arhrogenes* (Ταράξακον το αφρογενές) or *Taraxacum hellenicum* (Ταράξακον το ελληνικόν).
- * Ξηρόφιλοι θαμνώνες με *Crataegus azarolus* var. *aronia* (μοσφιλιά).
- * Γκρίζες θίνες με βλάστηση σκληροφύλλων (*Pistacio-Rhamnietalia*).

Γύπας (*Gyps fulvus*)
Το μεγαλύτερο είδος της ορνιθοπανίδας μας.
Κινδυνεύει με αφανισμό

Οι 8 από τους 10 πιο πάνω τύπους οικοτόπων έγιναν αποδεκτοί για να προστεθούν στο Παράρτημα I της Οδηγίας, ενώ εκκρεμεί ακόμη η γνωμοδότηση για τους “τυρφώνες” και τις “γκρίζες θίνες”.

Για το Παράρτημα II προτάθηκαν και έγιναν αποδεχτά ως νέες προσθήκες 6 είδη πανίδας (τα 3

Αξύλου

Χαρακτηριστικός οικισμός του αγροτικού περιβάλλοντος της Πάφου

προτεραιότητας), μεταξύ των οποίων και το αρινό (*Ovis orientalis orhion*) και 17 είδη χλωρίδας (τα 8 προτεραιότητας). Επίσης προτάθηκαν και έγιναν αποδεκτά ως νέες προσθήκες στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, 6 είδη ορνιθοπανίδας.

4. Προκαταρκτικός κατάλογος υποψήφιων περιοχών. Ο προκαταρκτικός κατάλογος των υποψήφιων περιοχών περιλαμβάνει 38 περιοχές που καλύπτουν ολόκληρη την Κύπρο και είναι αντιπροσωπευτικές των ορεινών της όγκων (π.χ. Οροσειρές του Τροόδους και του Πενταδακτύλου), των παράκτιων περιοχών (π.χ. ακρωτήρια Ακάμα και Αποστόλου Ανδρέα, Κερύνεια), των υγροτόπων (π.χ. υγρότοπος Φασουρίου, αλυκή Λάρνακας) και καλύπτουν τους τύπους οικοτόπων και τα είδη (υπάρχοντα ή νέες προσθήκες) των Παραρτημάτων της οδηγίας.

5. Δημιουργία της Βάσης Δεδομένων BIOCYPRUS. Η Βάση Δεδομένων BIOCYPRUS οργανώθηκε στο πρότυπο της αντίστοιχης Ελληνικής (BIOGREECE) με ορισμένες τροποποιήσεις ως προς τους πίνακες εισαγωγής των

δεδομένων και με προσθήκη καταλόγων για τη συμπλήρωση των στοιχείων για τα επιπλέον είδη και τους τύπους οικοτόπων των περιοχών.

6. Συμπλήρωση των Τυποποιημένων Δελτίων Πληροφοριών (ΤΔΠ) για όλες τις υπό μελέτη περιοχές της Κύπρου.

7. Εκπαίδευση - Ενημέρωση

- * Οργανώθηκε εκπαιδευτικό σεμινάριο για τα μέλη των κυπριακών φορέων που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.
- * Πραγματοποιήθηκαν 2 ημερίδες με στόχο την ενημέρωση του κοινού και των περιβαλλοντικών φορέων και οργανώσεων. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και τονίστηκε η σημασία του προγράμματος στην προσπάθεια, τόσο της διατήρησης του Κυπριακού φυσικού πλούτου, όσο και της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το φυσικό περιβάλλον της Κύπρου, παρά τις πιέσεις που υφίσταται κυρίως από την ανάπτυξη του τουρισμού και τη συγκέντρωση του πληθυσμού στο ελεύθερο τμήμα του νησιού, διαθέτει αξιόλογα στοιχεία τα οποία, με τη διεύρυνση του Δικτύου “ΦΥΣΗ 2000” στην Κύπρο, θα αποτελέσουν την Κυπριακή συμβολή στο φυσικό πλούτο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Πρόγραμμα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στους:

κ. Αντώνη Αντωνίου, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 1411 Λευκωσία, Κύπρος, τηλ. 00357 2 303888,

φαξ 00357 2 774945, e-mail: rocperiv@cytanet.com.cy

κ. Κυριάκο Γεωργίου, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Βιολογίας, Τομέας Βοτανικής, Πανεπιστημιούπολη, Αθήνα 15784, Ελλάδα, τηλ. 0030 1 7274656, φαξ 0030 1 7234136, e-mail:kgeorghis@biol.uoa.gr

Φωτογραφίες: Α. Αντωνίου, Χαρ. Χριστοδούλου.

